

Sygn. akt I ACa 1703/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Barbara Trębska

Sędzia SA Robert Obrębski (spr.)

Sędzia SO (del.) Grażyna Kramarska

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawę ze skargi J. R.

o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa K. K. przeciwko J. R. o ochronę dóbr osobistych

zakończony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 kwietnia 2009 r. w sprawie I ACa 295/08

1. oddala skargę;

2. zasądza od J. R. na rzecz K. K. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu ze skargi o wznowienie postępowania.

Sygn. Akt IA Ca 1703/13

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 29 listopada 2013 r. J. R. wystąpił o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r., wydanym w sprawie IA Ca 295/08, którym w nieznacznym tylko zakresie uwzględniona została apelacja skarżącego, wniesiona od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 10 grudnia 2007 r., I C 254/07, uwzględniającego prawie w całości powództwo o ochronę dóbr osobistych K. K. przez nakazanie pozwanemu opublikowania w(...) ⁽¹⁾ oraz wyemitowanie w na antenie stacji (...) i (...) oświadczenia stanowiącego formę przeprosin za sformułowanie przez pozwanego w podanych mediach zarzutów dotyczących rzekomego fabrykowania przez pozwanego dowodów niewinności osób odpowiedzialnych za zabójstwo T. W. (1) przez nakazanie biegłemu przeprowadzającemu sekcję zwłok sporządzenia fałszywej opinii co do przyczyn śmierci tej osoby, ukrywanie dowodów wykazujących winę osób, które dokonały zabójstwa T. W. (1), naruszanie przez powoda zasad prowadzenia postępowania przez ponowne przesłuchanie biegłego T. G., udział w zabójstwie powoda, którego pozwany nazwał „osobą na tyle wiarygodną dla ówczesnego aparatu, która bez zmużenia oka podjęła się sfabrykowania dowodów niewinności milicjantów (...)”, była bowiem, według strony pozwanej: „wyjątkowo nikczemnym prokuratorem, który hańbi polską policję (...)”. W ramach częściowego uwzględnienia apelacji pozwanego, wyrokiem objętym skargą, Sąd Apelacyjny usunął z treści oświadczenia zawartego w wyroku Sądu Okręgowego zwrot (...) nazwanie K. K. „ (...) i poprawił część zawartych w nim sformułowań pod względem ich dokładności i poprawności językowej, w pozostałym zakresie apelacja pozwanego została oddalona, Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że pozwany, mimo skierowania wskazanych zarzutów pod adresem powoda w okresie sprawowania mandatu poselskiego, jak też pełnienia funkcji

kierowniczej w Komisji (...), nie był chroniony immunitetem, skierowanie zaś podanych zarzutów naruszało dobre imię pozwanego i zasługiwało na ochronę przewidzianą art. 24 k.c., nie zostały w tej sprawie bowiem wykazane żadne z okoliczności wyłączających odpowiedzialności pozwanego za naruszenie dóbr osobistych powoda. Skarga pozwanego o wznowienie postępowania została oparta na okoliczności uzyskania przez J. R. dostępu, po zakończeniu postępowania w sprawie, do dokumentów, które mogły mieć wpływ na wyniki tej sprawy, nie mogły jednak zostać przedstawione przez pozwanego przed jej zakończeniem, dostęp do tych dokumentów, na których skarga została oparta, skarżący uzyskał bowiem dopiero po zakończeniu postępowania prowadzonego Przez (...), sygn. (...), przez jego umorzenie, o przeprowadzenie dowodu z akt którego wnosił w apelacji wywiedzionej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 10 grudnia 2007 r., nie będąc stroną tego postępowania, nie miał jednak dostępu do tych akt, nie mógł tym samym ustalić ich zawartości i zawnieioskować o przeprowadzenie dowodów z dokumentów, o wartości dowodowej których dowiedział się już po zakończeniu wskazanego postępowania, w wyniku zapoznania się z ich treścią, w dniu 29 sierpnia 2012 r., przez pełnomocnika skarżącego adwokata K. O., działającego z upoważnienia adwokata M. B., który zastępował J. R. w zakończonym postępowaniu o ochronę dóbr osobistych K. K.. Wnioskując o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów pozyskanych w podany sposób, pozwany wnosił o zmianę wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r. poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W postępowaniu wywołanym skargą powód wnosił o jej odrzucenie ze względu na oparcie wniesionej skargi na niezachodzącej podstawie wznowienia postępowania, ewentualnie o jej oddalenie, twierdził bowiem, że dokumenty, na które skarżący się powołał w tej skardze, nie pozwalają na poczynienie ustaleń i wyprowadzenie wniosków podważających bezprawne naruszenie przez J. R. dóbr osobistych K. K. przez podniesienie w mediach bezpodstawnych zarzutów związanych ze ustalaniem przez właściwe organy przyczyn śmierci T. W. (1) w sytuacji, w której postępowania prowadzone w późniejszym okresie wykazały prawidłowość opinii biegłego T. G. oraz poprawność decyzji o umorzeniu postępowania, które miało na celu ustalenie przyczyn śmierci T. W. (1).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania była dopuszczalna, została bowiem oparta na zachodzącej podstawie, pomimo tego, że nie wszystkie dokumenty, na które powołał się skarżący w jej treści, mogły zostać uznane za nowe dowody, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a których skarżący nie mógł zgłosić na etapie postępowania poprzedzającego wydanie przez Sąd Apelacyjny wyroku z dnia 16 kwietnia 2009 r. Po dopuszczeniu oraz przeprowadzeniu dowodów z dokumentów, do których skarżący uzyskał dostęp w wyniku zapoznania się z aktami(...) o sygn. (...), Sąd Apelacyjny miał podstawy do stwierdzenia, że niektóre z tych dokumentów zostały dopuszczone jako dowody, na podstawie których poczynione zostały ustalenia w toku sprawy zakończonej powołanym wyrokiem, nie można więc było uznać, aby wszystkie dokumenty powołane w skardze stanowiły nowe dowody w rozumieniu art. 403 § 2 in fine k.p.c., w szczególności brak było podstaw do zaliczenia do nowych dowodów dokumentów wskazanych wśród załączników skargi pod nr 5, 7, 12 i 14. Dowody z pozostałych dokumentów powołanych w skardze nie zostały zaś przeprowadzone w toku postępowania zakończonego wyrokiem objętym skargą, nawet z uzasadnienia tego wyroku nie wynikają bowiem wnioski przeciwne, jego treść wyczerpująca natomiast wskazuje dowody, na podstawie których Sąd Okręgowy poczynił w tej sprawie ustalenia stanowiące podstawę uwzględnienia żądania o ochronę dobrego imienia powoda, opisując bowiem podstawę wyroku objętego apelacją pozwanego, na ósmej stronie uzasadnienia wyroku z dnia 16 kwietnia 2009 r., Sąd Apelacyjny jednoznacznie wskazał, że istotne dla sprawy okoliczności zostały ustalone na podstawie: „ (...) („”). Uzupełniając podstawę faktyczną wyroku objętego apelacją, Sąd Apelacyjny ustalił, że pozwany nie użył bezpośrednio w stosunku do powoda określenia „ (...) („”), z tego też względu apelacja pozwanego została uwzględniona w części dotyczącej przypisania pozwanemu działania polegającego na postawieniu takiego zarzutu wobec powoda, usuwając uchybienie Sądu Okręgowego, polegające na przeprowadzeniu dowodów tylko z niepoświadczonych kopii wymienionych dokumentów, podczas rozprawy w dniu 2 kwietnia 2009 r., Sąd Apelacyjny dopuścił dowody z tych dokumentów, znajdowały się bowiem one w aktach (...) (...), wskazał, że „ strony nie zgłosiły wniosku o dopuszczenie innych dokumentów znajdujących się w tych aktach („”), stwierdził także zgodność niepoświadczonych kopii tych dokumentów oraz za własne przyjął wszystkie ustalenia poczynione przez Sąd

Okręgowy na ich podstawie. Z ustaleń tych wynika jasno, że „w dniu śmierci T. W. (1) powód jako asesor prokuratorski otrzymał polecenie udania się do Komisariatu (...) w G. i przeprowadził oględziny zwłok z udziałem lekarza, oględziny miejsca zgonu i zarządził przekazanie zwłok do Akademii (...) w G. celem dokonania sekcji zwłok przez Zakład (...). Z przeprowadzonej czynności sporządził notatkę iłożył ją w Prokuraturze (...) (k: 6 uzasadnienia wyroku SA z 16.04.2009 r.), wynika z nich także, że „powód jako wiceprokurator Prokuratury Rejonowej w dniu 17.08.1987 r. przesłuchał dr. G. w charakterze świadka (...), „w dniu 14.10.87 r. ponownie przesłuchał dr. G. w charakterze biegłego (...). Ponadto z ustaleń poczynionych w sprawie objętej skargą wynika, że „w roku 1990 została wydana decyzja o podjęciu śledztwa i powód jako prokurator Prokuratury Rejonowej otrzymał sprawę do prowadzenia. Przesłuchał w charakterze świadków grabarza i załogę pogotowia ratunkowego, przesłał do rodziców zmarłego pismo z dnia 22.05.91 r. o podanie informacji o podanie pełnych danych personalnych osób, które krytycznego dnia przebywały w jednej celi ze zmarłym i wydał postanowienie o umorzeniu postępowania. W dniu 25.08.90 zostało wydane trzecie postanowienie o umorzeniu postępowania z uwagi na wykluczenie przestępczego przyczynienia się poprzez działanie lub zaniechanie działań osób trzecich do śmierci T. W.. Po raz kolejny śledztwo zostało podjęte w dniu 15.01.1992 r. w celu wyjaśnienia stanu zdrowia zmarłego ze szczególnym uwzględnieniem epilepsji. Przeprowadzone postępowanie nie wykazało istnienia takiej choroby, wykluczyło też, aby zmarły był torturowany w pomieszczeniu dla zatrzymanych. W dniu 30.11.1992 r. nastąpiło ostateczne umorzenie postępowania (...). Z przytoczonych ustaleń, dokonanych na podstawie dowodów dopuszczonych przez Sąd Apelacyjny podczas rozprawy w dniu 2 kwietnia 2009 r., wynika, że znaczna część dokumentów, które zostały złożone przy skardze jako nowe dowody nie była wykorzystywana w postępowaniu zakończonym wyrokiem objętym skargą, nie została bowiem zgłoszona przez strony, jak również że bez tych dokumentów nie zostały dokonane szczegółowe ustalenia dotyczące udziału powoda w wykonywaniu czynności w umorzonym ostatecznie postępowaniu, których podejmowanie przez powoda wynika z tych dokumentów, dostęp do których pozwany uzyskał po zakończeniu postępowania w sprawie IA Ca 295/08. Oparcie skargi na niezachodzącej podstawie stanowi przyczynę jej odrzucenia (tak postanowienia Sądu Najwyższego od 2012 r.: z dnia 18 stycznia 2012 r., II CZ 146/11, z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 155/11, z dnia 10 maja 2012 r., IV Co 1/12, z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 38/12, z dnia 14 czerwca 2012 r., I CZ 44/12, z dnia 10 października 2012 r., I CZ 104/12, z dnia 20 grudnia 2012 r., III CZ 92/12 i z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CZ 2151/12), jednakże w rozpoznawanej sprawie wskazana w treści skargi podstawa wznowienia postępowania zachodziła, nie było więc podstaw do jej odrzucenia, zwłaszcza że za wykazane Sąd Apelacyjny uznał, że mimo znajomości poszczególnych okoliczności związanych z tokiem umorzonego postępowania i jego celem, pozwany nie miał dostępu do dowodów z dokumentów, na które powołał się w skardze, nie mógł więc zawnieioskować o ich dopuszczenie w zakończonym postępowaniu. Podczas rozpoznawania tej sprawy w obu instancjach, pozwany wnioskował wprawdzie o przeprowadzenie dowodu z akt (...) (...) nie był natomiast w stanie wskazać konkretnych dokumentów, z tego też względu Sąd Apelacyjny, jak wynika z uzasadnienia wyroku objętego skargą (k: 23 uzasadnienia tego wyroku), oddalił wniosek dowodowy zgłoszony przez pozwanego w apelacji, wskazał bowiem, że przepisy postępowania cywilnego nie przewidują „dowodu z akt (...), podniósł też, na podstawie pisma (...), Komisji (...)z 27 listopada 2007 r., że „śledztwo nie toczy się przeciwko powodowi, a in rem (...). Za udowodnione należało więc uznać, że niezależnie od znajomości okoliczności stwierdzonych dokumentami powołanymi w skardze jak nowe dowody, dopiero w wyniku zakończenia postępowania w sprawie (...) pozwany uzyskał dostęp do tych dokumentów, od tego momentu mógł się też wywiązać z ciężaru powołania tych dowodów w sposób wymagany przepisami postępowania oraz ich złożenia w celu przeprowadzenia czynności dowodowych na ich podstawie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2007 r., II CZ 5/0). W sytuacji zapoznania się przez pełnomocnika pozwanego z aktami powołanej sprawy w dniu 29 sierpnia 2013 r., należało ponadto uznać, że skarga o wznowienie postępowania została złożona przed upływem terminu z art. 407 § 1 k.p.c., nie podlegała więc odrzuceniu z powodu jego przekroczenia.

Oceniając zasadność skargi, Sąd Apelacyjny nie dopatrył się natomiast podstaw do jej uwzględnienia, dowody powołane w jej treści, które dotyczą udziału K. K. w wyjaśnianiu przyczyn śmierci T. W. (1), pozwalają bowiem na nieznaczne uszczegółowienie ustaleń, które zostały przyjęte za podstawę uwzględnienia powództwa wniesionego w sprawie objętej skargą w zakresie wynikającym z wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r., ich wartość dowodowa nie pozwala natomiast na inne ocenienie wszystkich istotnych dla sprawy okoliczności, w szczególności

nie mogła mieć wpływu na przyjęcie korzystniejszego dla pozwanego stanowiska w zakresie dotyczącym zasadności żądania, nie wykazała bowiem prawdziwości zarzutów postawionych przez pozwanego powodowi w wypowiedzi, której J. R. udzielił gazecie (...), z dnia 28 marca 2007 r., powtórzonej w powołanych na wstępie audycjach (...) i (...). Większość dokumentów, które pozwany uzyskał z akt zakończonego postępowania, które (...) prowadził pod sygn. (...), chociaż nie była wykorzystywana w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r. jako zgłoszony i dopuszczony materiał dowodowy, dotyczyła w istocie okoliczności, które zostały ustalone na podstawie dowodów pośrednich, w tym tzw. Raportu R., jak również opinii prokuratora G. i adwokata Z.. Nowe dowody nie wykazywały więc nowych faktów, potwierdzały tylko okoliczności ustalone w innym sposób, większość z nich nie dotyczyła ponadto czynności, które powód podejmował jako asesor, a następnie prokurator. Nowymi dowodami, dotyczącymi działań powoda, które pozwalają na poczynienie dokładniejszych ustaleń w odniesieniu do udziału powoda w podejmowaniu wskazanych czynności, można natomiast określić postanowienie Prokuratury Rejonowej w G. z dnia 13 lutego 1991 r. o umorzeniu śledztwa o nieumyślne spowodowanie, w dniu 21 października 1986 r., śmierci T. W. (1) z jego uzasadnieniem (k: 90 i nast.), jak również postanowienie tejże Prokuratury z dnia 25 lipca 1991 r. o umorzeniu tożsamego śledztwa, z dokumentów tych wynika bowiem, że oba powołane postanowienie zostały wydane przez powoda jako prokuratora, w ich uzasadnieniach zostały ponadto podane konkretne przyczyny podjęcia tych decyzji procesowych przez właściwy organ, w składzie którego orzekał powód, jednakże żaden z tych dokumentów nie może zostać uznany za dowód prawdy zarzutów, które pozwany skierował przeciwko powodowi w powołanych wypowiedziach medialnych, nie wykazuje też innych okoliczności wyłączających bezprawność działania pozwanego przy naruszeniu dobrego imienia powoda, do którego doszło, jak zasadnie wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku objętego skargą. Przeciwnie, dokonanie wskazanych ustaleń na podstawie nowych dowodów, dotyczących udziału powoda przy wyjaśnianiu przyczyn śmierci T. W. (1), na które pozwany powołał się w skardze, wykazuje, że działania powoda miały charakter jawny, legalny, wiązały się bowiem z realizacją uprawnień prokuratorskich, w ramach których zostały przeprowadzone czynności dwukrotnego umorzenia śledztwa z przyczyn podanych w uzasadnieniach obu wskazanych postanowień, których poprawność została potwierdzona ostatecznym umorzeniem śledztwa, postanowieniem z dnia 30 listopada 1992 r., zaś dwukrotne przesłuchanie dr. G. w ramach czynności podjętych przez powoda zostało uzasadnione przez zastosowanie art. 293 § 3 k.p.k., nie zostało natomiast potwierdzone, aby powód dopuścił się innych uchybień związanych z prowadzeniem wskazanych śledztw oraz ich umorzeniem. Wykonywanie przez powoda czynności prokuratorskich zakończonych we wskazany sposób nie stanowiło uzasadnienia faktycznego dla sformułowania przez pozwanego zarzutów podważających zaufanie do powoda jako funkcjonariusza publicznego i kandydata do objęcia wyższych stanowisk w strukturach organów ścigania, ich podniesienie w środkach masowego przekazu stanowiło więc naruszenie dobrego imienia powoda w sposób uzasadniający udzielenie K. K. ochrony w zakresie, który wynikał z częściowego uwzględnienia przez Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2009 r., apelacji pozwanego, jak również jej oddalenia w pozostałym zakresie, w tej bowiem części, w której wskazana apelacja nie była uzasadniona, doszło do naruszenia przez pozwanego dobrego imienia powoda, zachodziły więc pełne podstawy do udzielenia powodowi ochrony z art. 24 k.c., którego zastosowanie w tej części przez Sąd Okręgowy zostało uznane za prawidłowe i uzasadnione, Sąd Apelacyjny oddalił bowiem w tej części apelację pozwanego. W sytuacji, w której nowe dowody nie wykazały podstaw do uwzględnienia skargi, mogły bowiem stanowić podstawę do uszczegółowienia ustaleń co do okoliczności w istocie świadczących na korzyść powoda, należało poprzestać na całkowitym podtrzymaniu przez Sąd Apelacyjny wszystkich argumentów merytorycznych, które zostały podane w treści uzasadnienia wyroku z dnia 16 kwietnia 2009 r., zwłaszcza że wyrokiem z dnia 29 października 2010 r., wydanym w sprawie I CSK 65109, Sąd Najwyższy oddalił skargą kasacyjną, którą pozwany wniósł od powołanego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaś postanowieniem Instytutu Pamięci Narodowej, Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, z dnia 7 stycznia 2010 r., które zostało złożone podczas rozprawy apelacyjnej w sprawie wywołanej skargą pozwanego o wznowienie postępowania i dopuszczone jako dowód w tej sprawie, umorzone zostało postępowanie o niedopełnienie swoich obowiązków przez funkcjonariuszy Komisariatu (...) w G. i prokuratorów Prokuratury Rejonowej w G.. Uznając skargę o wznowienie sprawy za dopuszczalną, z podanych powodów Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do jej uwzględnienia, w pełni zasadny był natomiast wniosek powoda o obciążenie skarżącego kosztami procesu ze skargi o wznowienie postępowania. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 i przy zastosowaniu § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów wskazanego postępowania, na które złożyło się wynagrodzenie za udział zawodowego pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w stawce minimalnej właściwej dla sprawy o ochronę dóbr osobistych.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 412 § 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.